

ประเภทภูมิปัญญาด้าน การจัดการ

ชื่อภูมิปัญญา การแต่งงานแบบพื้นเมือง

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

การแต่งงานแบบพื้นเมืองเป็นพิธีการจัดการอยู่กับกันของผู้คนพื้นบ้านพื้นเมืองเวียงสา ที่มีความต้องการขอบพอ พอใจจะอยู่เป็นคู่ผัวตัวเมีย ร่วมกันสร้างชีวิตและฐานะให้เจริญรุ่งเรือง สืบลูกหลาน ดำรงวงศ์สกุลให้อยู่เย็นเป็นสุข จึงมีพิธีการ ดังนี้

ความเป็นมา

เมื่อขอบพอกันแล้วจึงทำการบอกกล่าวผู้ใหญ่ทั้ง 2 ฝ่าย ให้รับทราบ โดยฝ่ายแม่หญิงจะเป็นฝ่ายบอกกล่าวให้ผู้ใหญ่ของฝ่ายชาย เช่น พ่อแม่ ได้ให้รับรู้ เรียกว่า การเกยคำ เพื่อให้ได้รับทราบและยินยอมตกลงหลังจากนั้นทาง ฝ่ายผู้ชายพร้อมด้วยผู้ใหญ่ก็มาทางฝ่ายหญิง เพื่อเป็นการเดินกัน พร้อมกำหนดวันเวลา และสถานที่ ส่วนมากตามทำเนียมจะจัดที่บ้านฝ่ายหญิง เพราะถือว่า เป็นการหื้อเกียรติ สมหน้าสมตา หลังจากนั้น พอวันที่ดี ฝ่ายชายก็จะถูกมาลู่ขอ โดยฝ่ายหญิงด้วยขันดอกไม้ และขันลู่ขออันเป็นของที่ใช้ในการไหว้ผี อันมีสวยหมากพลู ดอกไม้ เทียน พริก เกลือ อย่างละ 8 และพากันยกขบวนมาที่บ้านเจ้าสาว โดยเจ้าสาวก็จะอยู่ที่บ้านตัวเอง รอพร้อมด้วยญาติพี่น้องและแขกผู้มีเกียรติ หลังจากเจ้าบ่าวเดินทางมาถึง ให้รออยู่หน้าบ้าน ฝ่ายเจ้าสาวก็ลงไป มาถึงบันไดก็ทำพิธีล้างเท้าให้กับเจ้าบ่าว (ในที่นี้พื้นบ้านเวียงสา ไม่มีการปิดกั้นประตูเงิน ประตูทองใด ๆ ทั้งสิ้น) หลังจากนั้นก็ขึ้นไปนั่งอยู่สถานที่ที่จัดเตรียมไว้ โดยการนั่งล้อมวงกันต่อหน้า ผู้เฒ่าผู้แก่ที่มาร่วมพิธี โดยให้แม่หญิงนั่งตั้งซ้าย ผู้ชายนั่งตั้งขวา ข้างหน้าจะมีพานดอกไม้ สลึงใส่สวยดอกไม้ เครื่องไหว้ผี หลังจากนั้นพอได้ฤกษ์งามยามดีแล้ว ผู้ที่เป็นประธานผู้เฒ่าผู้แก่ก็จะเป็นพ่ออาจารย์ เป็นคนกล่าวโดยมีคำกล่าวดังนี้ “บ้านนี้เฮือนนี้ มีแก้วแหวนแสงสิ่ง มีแต่แหวน จะหาหัวแหวน อันเป็นแก้วมณีที่มีค่า ก็ได้มาอยู่พร้อมแล้ว ก็จะได้้นำเอาหัวแก้วหัวแหวนใส่แหวนหื้อมันหื้อคง” หลังจากนั้นเจ้าบ่าว เจ้าสาว ก็นำเอาขันข้าวตอกดอกไม้ ไปกราบพ่อกราบแม่ ทั้ง 2 ฝ่าย และผู้เฒ่าผู้แก่สามเฒ่า 7 แก่ ที่นั่งอยู่ล้อมวงกัน ถ้าผู้เฒ่าผู้แก่มีวัตถุสิ่งของเงินทองจะให้เป็นขวัญได้ขวัญสูง ก็จะใส่ในขันดอกไม้ให้พร้อมทั้งให้โชค พร แก่ครูบ่าวสาว หลังจากนั้นก็จะสั่งสอน ซึ่งแนะนำบอกกล่าว หลักของการครองบ้านครองเรือน พร้อมกับญาติผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายก็จะแบ่งสวยหมากสวยพลู พริก เกลือ ฯลฯ อย่างละครึ่งไปขึ้นผีเฮือนของแต่ละฝ่าย แล้วญาติพี่น้องก็นำเอาข้าวปลาอาหาร สุรา น้ำเหล้า มาเลี้ยงต้อนรับกับผู้เฒ่าผู้แก่ ในบางครั้งผู้เฒ่า ผู้แก่ก็จะให้พรแบบภาษาบาลีเป็นหมุกคณะก็ได้ หลังจากนั้น ร่วมกันกินข้าวปลาอาหาร ตามฐานะ อัดภาพ ไม่มีพิธีการอย่างเช่นปัจจุบัน เป็นต้นว่า สวมมงคล รดน้ำสังข์ ลู่ขวัญ เจิมหน้าผาก ฯลฯ ซึ่งเราได้้นำเอาประเพณีมาจากที่อื่นจนแทบแยกไม่ออกเลยว่าอันไหน

เป็นประเพณีแบบพื้นบ้านพื้นเมืองที่แท้จริง ตามปกติแล้วการแต่งงานอยู่กินกัน คนพื้นบ้านพื้นเมืองมักจะหาวันดี เช่นวันหัวเรียงมอน และเดือนที่เป็นมงคล เช่น เดือน 4 โดยไม่นิยมหรือปฏิบัติเลยในช่วงเข้าพรรษา และยังมีความเชื่อถือว่า พี่น้องกันจะไม่แต่งงานในช่วงปีเดียว 2 รายซ้อน ถึงอย่างไรก็ขอให้อ่านล่วงปีไป โดยเอาเดือนเมษายนเป็นหลัก

การแต่งงานของคนพื้นบ้านพื้นเมือง ไม่มีภาระค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย หรูหรา สิ้นเปลือง เช่นปัจจุบัน นับเป็นภูมิปัญญาปัญญาด้านการจัดการ การอยู่การกินของผู้คนที่น่าอนุรักษ์รักษาสืบต่อไป

ประโยชน์ที่ท้องถิ่นได้รับ

เพื่อให้การแต่งงานถูกต้องตามประเพณี เป็นการอนุรักษ์ไว้ซึ่งประเพณีดั้งเดิมของแต่ละท้องถิ่น เพื่อจะได้เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น

แหล่งข้อมูล

นายญาณ สองเมืองแก่น

บ้านเลขที่ 184 หมู่ 4 ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

 054 – 781105